

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ DARBO INSPEKCIJA
PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Algirdo g. 19, 03607 Vilnius, tel. (8 5) 265 0193, faks. (8 5) 213 9751, el. p. info@vdi.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188711163

Sutelktas dėmesys pavojingų darbų rizikai eliminuoti (mažinti) – gyvybės išsaugojimo garantas

Gerbiamasis įmonės vadove,

2017 m. liepos 19 d. Nr. SD–37- 8730

2017 m. birželio 11 d., vykdydamas Alytaus rajono savivaldybės įmonės „Simno komunalininkas“ direktoriaus pavaduotojo žodinį nurodymą telefonu ir likviduodamas susidariusią užkamšą kanalizacijos nuotekų šulinyje Daugų miestelyje, sunkią traumą patyrė vairuotojas-vandentiekio valymo įrenginių operatorius (darbo stažas įmonėje – 11 mėnesių). Gelbėtojai darbuotoją iškėlė iš kanalizacijos šulinio (5,5 m gylio) komos būsenos. Sužeistasis buvo nuvežtas į Kauno universitetinę ligoninę, kurioje po kelių dienų mirė.

Preliminariais duomenimis, darbuotojas nebuvo apmokytas pagal pavojingų darbų, skirtų kanalizacijos nuotekų valymo šuliniuose procedūroms, sąrašą; įmonėje nebuvo nuotekų valymo šuliniuose technologinio aprašymo; nepritaikyta 2014 m. spalio mėn. 16 d. Valstybinės darbo inspekcijos (toliau – VDI) interneto svetainėje paskelbta „Rekomenduojama paskyros-leidimo išdavimo tvarka, prieš atliekant darbus šuliniuose, kitose uždaroje erdvėse“.

Dar keletas įvykių darbe, kai darbuotojai **traumuoti atliekant pavojingų darbų kategorijai priskirtas veiklas:**

2017 m. sausio 27 d. mirtiną traumą darbe patyrė UAB „Dominari logistika“ krautuvo vairuotojas, kai kartu su pakeltu kroviniu nuslydo ant betoninių grindų.

2017 m. vasario 4 d. mirtinai traumuotas UAB „Baltic home“ darbuotojas, ant kurio nuo pakrovėjo nukrito blokas.

2017 m. gegužės 18 d. UAB „Žygesta“ darbuotojas, esant nesutvirtintiems iškasos šlaitams, užpiltas smėliu lietaus vandens surinkimo požeminėje sistemoje, 2 m gylio šulinyje. Darbuotojas patyrė sunkią traumą, o gegužės 24 d. ligoninėje mirė.

2017 m. gegužės 21 d., atliekant krovinių sandėliavimo darbus UAB „Makveža“ priklausančioje parduotuvėje „Moki–Veži“ Tauragėje, nuo sunkių sužalojimų mirė bendrovės sandėlininkas. Darbuotojas, praradęs pusiausvyrą, nukrito ant betoninio grindinio, kai kartu su kroviniu krautuvo šakėmis buvo pakeltas į 6,5 m aukštį. Tiriant įvykį paaiškėjo, kad krovininis keltuvas buvo **nuolat naudojamas žmonėms kelti** (pažeistas „Darbo įrenginių naudojimo bendrųjų nuostatų, privalomo 2 priedo 3.1.2 punktas).

2017 m. gegužės 22 d. mirtiną traumą patyrė (nuslinkus trasų nuošliaužai) Klaipėdos UAB „Birių krovinių terminalas“ dokininkas-mechanizatorius, kai krautuvu su kaušu sėmė trąšas iš krūvos (krūvos aukštis – 15 m) ir pylė į elevatoriaus bunkerį sandėlio grindyse. Nuošliauža užvertė krautuvą su kabinoje buvusiu darbuotoju. Pagrindinė nelaimės priežastis – saugos ir sveikatos darbe vidinės kontrolės įmonėje nepakankamumas. Atliekant profesinės rizikos vertinimą trąšų krovos sandėlyje **dokininkų-mechanizatorių darbo vietose neįvertintas pavojingas rizikos veiksnys – užvirtimo trąšomis pavojus.**

2017 m. liepos 7 d. UAB „Neo group“ teritorijoje žuvo UAB „Vilmetas“ (Klaipėdos apskritis) darbuotojas, montavęs vertikalias metalines kolonas. Atsistojęs ant nepatikimai uždengtos (iš blogai sukaltų lentų) angos, lentoms prasiskyrus, darbuotojas nukrito iš 7 m aukščio. Įmonės administracija, tiriant įvykį, pateikė parengtas reikalingas instrukcijas, instruktavimų dokumentus, technologinės kortelės kopiją, pavojingų darbų vykdymui skirtą paskyrą-leidimą. Paskyroje-leidime įvardyta 18 rizikos veiksnių, kurie galimi vykdant pavojingus darbus. Tačiau, mūsų manymu, stokojama reikšmingo elemento – saugos priemonių (pvz., uždengimas, aptvarai), kai dirbama esant angoms perdengimuose.

Toliau tiriant įvykį bus išnagrinėtos visos aplinkybės (priežastys) ir pateiktos galutinėse išvadose.

Svarbus pastebėjimas. Panašių atvejų sąrašą galime tęsti ir tęsti – per pastaruosius 10 metų šalies įmonėse, vykdant pavojingus darbus, įvyko 598 sunkūs ir 270 mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe; tai sudaro **36,8 proc. visų sunkių ir mirtinų įvykusių šalyje** (vadinasi, maždaug kas 2–3 sunkus ir mirtinas įvykis priskirtinas pavojingų darbų kategorijai).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1386 „Dėl pavojingų darbų sąrašo patvirtinimo“ pavojingi darbai suskirstyti į 35 grupes. Pateikiame NA per pastaruosius 10 metų analizės duomenis šešiose pavojingiausiose grupėse, į kurias patenka:

- **Darbai, nurodyti sąrašė pagal „Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatus“ – 60 mirtinų NA, iš kurių 24 atvejai (40,0 proc.),** kai darbuotojai buvo neblaivūs.
- **Miško ruošos darbai – 29 mirtini NA, iš kurių 11 neblaivumo atvejų (38,0 proc.).**
- **Krovinių kėlimas mechanizmais – 20 mirtinų NA, iš kurių 5 neblaivumo atvejai (25 proc.).**
- **Darbai atliekami aukščiau kaip 5 metrai nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo, pastolių ir grindų paviršiaus – 20 mirtinų NA, iš kurių 6 neblaivumo atvejai (30 proc.).**
- **Darbai šuliniuose, iškasose, tuneliuose, kolektoriuose ir kituose požeminiuose įrenginiuose bei statiniuose – 19 mirtinų NA, iš kurių 4 neblaivumo atvejai (21,0 proc.).**
- **Krovinių kėlimas rankomis – 14 mirtinų NA, iš kurių 3 neblaivumo atvejai (25 proc.).**

Pastebėjimas. Nurodytoms šešioms grupėms tenka **60 proc.** visų mirtinų traumų (162), įvykusių atliekant pavojingus darbus pagal visas grupes (35) ir net **66,2 (!) proc.** visų mirtinų atvejų, kai nukentėjo neblaivūs darbuotojai (53 nuo 80).

Tuo tarpu 358 sunkiems NA šiose šešiose grupėse tenka 72 NA, kurių metu nukentėjo neblaivūs darbuotojai – tai yra 20,1 proc. Darytina išvada, kad **tikimybė patirti mirtiną traumą atliekant pavojingą darbą esant neblaivios būklės yra 3,3 karto didesnė, negu susižaloti sunkiai.**

Turime sutikti, kad neįvertinus visų galimų pavojų (rizikingų situacijų), visada kyla pavojus darbuotojų sveikatai ir gyvybei. Pavojai gali kilti ir darbų procese, todėl tokiais atvejais būtina nutraukti darbus ir tęsti juos tik pašalinus grėsmę keliančias aplinkybes.

Ypač reikia pasistengti dėl darbuotojų, kurie dirba įmonėje pirmuosius metus, įskaitant jaunimą, kurį įdarbinate vasaros atostogų metu. Ta proga siūlau dar kartą įsigilinti į mano 2017 m. balandžio 24 d. Jums siųstą laišką Nr. SD–37–5020 „Pagalbos stoka darbuotojams, dirbantiems įmonėse pirmuosius metus, dažnai tampa ypatingai skaudžių nelaimių aplinkybe ir priežastimi“ (žr. VDI interneto svetainės tituliniam puslapyje rubriką „Nelaimėms – STOP“).

Pabrėžtina ir neigiama alkoholio įtaka tiek sveikatai, o ypač nelaimingų atsitikimų darbe rodikliams. Iš dalies ir dėl šio elemento esame ES valstybių lentelės, kurioje pateikiami NA rodikliai 100 tūkst. darbuotojų, pabaigoje. Todėl siūlau pasinaudoti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos 2008 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. V-132 patvirtintomis „Nušalinimo nuo darbo dėl neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nuo psichiką veikiančių medžiagų metodinėmis rekomendacijomis“ ir skelbti: „Alkoholiui darbe – griežtas ne!“.

Kaip visada laiško gale primenu: darbdavio pareiga yra sudaryti darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais aspektais

Lietuvos Respublikos vyriausiasis
valstybinis darbo inspektorius

Jonas Gričius